

72-letni Konstantin Černenko novi sovjetski voditelj

Bo Sovjetska zveza omilila svoja toga stališča?

Na izrednem zasedanju Centralnega komiteja sovjetske komunistične stranke je bil v ponedeljek, 13. t.m., izvoljen za novega glavnega partijskega tajnika Konstantin Černenko, ki je v javnosti bil do zdaj znan po tem, da je bil najožji sodelavec pokojnega sovjetskega predsednika Leonida Brežneva. Černenko je že izpolnil 72 let in je v ponedeljek zasedel mesto, ki so mu ga bili pripisovali že pred 15 meseci. To pa se tedaj ni uresničilo, ker je v politbiroju sovjetske partije prodril predlog, naj se za novega tajnika izvoli od Konstantina Černenka tri leta mlajši Juri Andropov, bivši dolgoletni šef mogočne varnostne in obveščevalne službe KGB. Jurij Andropov pa je moral biti že tedaj precej hudo bolan, kajti bolezn, ki jih je našelo uradno sporočilo ob njegovi smrti, ne nastajajo čez noč. Andropova ni bilo videti v javnosti že od 18. avgusta lani, kar pomeni, da njegova oblast dejansko ni trajala niti dobro leto.

Kaj Sovjetska zveza in svet lahko pričakuje od novega voditelja? Na to vprašanje je seveda nemogoče zdaj natančno odgovoriti, kajti nihče pravzaprav na Zahodu in najbrž tudi na Vzhodu ne ve, kateri je tisti člen v sovjetskem oblastvenem mehanizmu, ki res odloča. Je to samo politični urad stranke? V zvezi z imenovanjem Konstantina Černenka je bilo uradno javljeno, da je na zasedanju Centralnega komiteja njegovo kandidaturo v imenu politbiroja predlagal Nikolaj Tihonov, 79-letni predsednik sovjetske vlade. V tem organu pa

so vsi člani, razen menda dveh, stari nad 70 let, tako da si lahko težko predstavljamo, da bi mogli biti kos vsem ogromnim problemom, s katerimi se morata spopadati sovjetska komunistična partija in sovjetska država. Ne glede na to je treba upoštevati, da je Konstantin Černenko po smrti Leonida Brežneva in Mihajla Suslova vodil v Centralnem komiteju ideološki odsek in da je po mnenju izvedencev odličen poznavalec sovjetskih notranjih razmer. Smatrati ga je treba za enega ustvarjalcev sovjetske notranje politike, medtem ko je v mednarodni politiki — kot izhaja iz njegovega prvega nagovora — odločen zagovornik »programa miru«, ki sta ga potrdila oba zadnja kongresa sovjetske komunistične partije. V tem pogledu bi morali reči, da bo Černenko nadaljeval politiko svojih predhodnikov — Brežneva in Andropova.

Za Andropova je Sovjetska zveza hudo zaostrila odnose z Združenimi državami in odločno obsodila Ronalda Reagana, češ da vodi »križarsko vojno proti socializmu«, zaradi česar so Sovjeti tudi pričeli krepiti ideološko delo v partiji in hkrati utrjevati »socialistično skupnost«. Že bližnja prihodnost pa bo pokazala, če se bo za Konstantina Černenka nadaljevala ta, v bistvu manjhejska vizija sveta, ki ne more v nobenem primeru koristiti resničnemu napredku v sovjetski državi, ali pa bo Sovjetska zveza omilila svoja toga stališča in pristala na nadaljevanje dialoga z ostalim svetom, kot pričakujejo ljudje dobre volje.

Pričakovanje za Craxijev obisk

V italijanskih in avstrijskih političnih krogih vlada precejšnje zanimanje za obisk predsednika italijanske vlade Craxija na Dunaju. Med vladama Avstrije in Italije v vsej povojni zgodovini ni bilo veliko uradnih stikov, čeprav gre za sosednji državi. Odnose med obema državama je gotovo več let motilo južnotirolsko vprašanje. Kmalu po koncu druge svetovne vojne je bilo to vprašanje načelno rešeno s sporazumom med De Gasperijem in Gruberjem, se pravi med zunanjima ministroma obeh držav. Kmalu zatem pa so nasta-

li hudi spori, ker so se Južni Tirolici začeli pritoževati, da Italija kljub sporazumu nadaljuje s svojo raznarodovalno politiko v bocenski pokrajini.

V 60. letih in še prej je prišlo tudi do številnih dinamičnih atentatov, kar je očitno imelo za posledico, da je Rim postal bolj pozoren na vprašanje Južnega Tirola, kateremu je bila naposled priznana široka avtonomija. Rim je namreč odobril znani južnotirolski paket, ki vsebuje natančna določila glede izvajanja avtonomije v bo-

Moralna dolžnost Cerkve

V zvezi s pripravo zakona o globalni zaščiti slovenske manjšine v Italiji je v zadnjem času med drugim vredno zabeležiti dva dogodka. Videmski nadškof msgr. Battisti je skupaj s 16 beneškoslovenskimi duhovniki poslal v Rim telegram naslednje vsebine: »Pridružujem se skupaj z ostalimi podpisanimi duhovniki, ki so se rodili in delujejo na slovenskem območju videmske pokrajine, pravičnim zahtevam institucij, organizacij, privatnikov, državljanov slovenske narodnostne skupnosti videmske pokrajine, ki zahtevajo, da se jim priznajo ustavne pravice brez diskriminacij v odnosu do ostalih Slovencev v deželi«. Podporo prizadevanjem Slovencev pri uveljavljanju zaščite in obrambi temeljnih vrednot človeštva nasploh je pred kratkim izrazil tudi tržaški škof med svojim obiskom na uredništvu Primorskega dnevnika, ko je dejal naslednje: »V tem boju vam bomo vedno ob strani, čeprav se bo dogajalo, da bomo imeli drugačne oblike mišljenja v načinu obrambe teh vrednot.«

Izjavi obeh cerkvenih dostojanstvenikov sta zelo pomembni, saj oba škofa delujeta v okolju, kjer so zelo močne sile, ki nasprotujejo vsakršni zaščiti Slovencev oz. črpajo svojo moč prav v netenju sovrštva med tu živečima narodoma. V trenutku, ko vse kaže, da je vprašanje globalnega zaščitnega zakona za Slovence prelomnici, slovenski verniki na Goriškem in tudi drugod upravičeno pričakujejo, da bi podobne besede v kratkem slišali tudi iz ust goriškega nadškofa. Vsekakor je treba pritrđiti tržaškemu škofu, ki je med svojim obiskom pri Primorskem dnevniku poudaril, da so naloge Cerkve specifične, saj se omejuje na delovanje na verskem, kulturnem in pedagoškem področju, na polje politike pa praviloma ne seže. Prispevek Cerkve k reševanju manjšinske problematike je po besedah msgr. Bellomija predvsem v zblizevanju med ljudmi, kar zadeva celovito zaščito, pa je poudaril sledeče: »Glede globalnega zaščitnega zakona sežem do preddverja, od tam naprej pa je to problem politikov.«

Iz zgornjih dejstev jasno izhaja, da Cerkve v narodno mešanih krajih glede manjšinskega vprašanja nima direktne politične odgovornosti, marveč je njena odgovornost predvsem moralnega značaja, kar pomeni obveznost ščititi tistega, ki je šibkejši oziroma v nevarnosti. V zvezi s tem se

dalje na 8. strani ■

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 19. februarja, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Zaljubilo se je Sonce« (Milica Kitek), RO; 11.00 Melodije od včeraj in danes - za jutri; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba brez meja; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 20. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah; Sedma stopnja sreče; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Peter Iljič Čajkovski: Evgenij Onjegin (prvo dejanje); 11.30 Literarni listi; 12.00 Slovenski umetniki na Montmartru; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Ivan Pregelj: »Plebanus Joannes« (Zora Tavčar), RO; 15.00 »Ko trkam na nebesna vrata...«; 15.30 Evergreeni; 16.00 Prigode navadnega vojaka; 16.15 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Zbor »Consortium musicum«, ki ga vodi Mirko Čuderman; 18.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nediških dolin; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 21. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah; Slovensko učiteljstvo pod faizmom; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 10.20 Peter Iljič Čajkovski: Evgenij Onjegin (drugo in tretje dejanje); 11.35 Literarni listi; 12.00 Alenka Goljevčec: Mit in slovenska ljudska pesem; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 »Naš pravljичni telefon«; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Od Milj do Devina; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Iz zbirke »Tisoč in ena noč«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 22. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za 1. stopnjo osnovne šole; 11.30 Literarni listi; 12.00 Iz noči življenja se poraja; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Revija Zveze cerkvenih pevskih zborov v Kulturnem domu v Trstu 27. novembra lani; 13.40 Glasbene raznolikosti; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Ivan Pregelj: »Plebanus Joannes«, RO; 15.00 Diskorama; 16.00 »Majhna sem bila...« (integracija prizadetih otrok v normalni šoli); 16.30 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianist Arbo Valdma; 18.00 Okostnjak v omari; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 23. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah; Trim za vsakogar; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Oddaja za 2. stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Zdravniški nasveti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: »To je pa laži!«; 14.30 Pop-Magazin; 16.00 Na goriškem valu; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 »Coro estable municipal« iz Concepción v Argentini; 18.00 Četrtekova srečanja: Dosje Koprivišče; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 24. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 12.00 Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Dogodki in problemi; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Ivan Pregelj: »Plebanus Joannes«, RO; 14.35 Od ekrana do ekrana; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Kontrabasistka Rumiana Ribarska in pianistka Mira Fliš-Šimatović; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Nabožna glasba; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 25. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Pianistka Tea Košuta, mezzosopranistka Eva Novak Houška; komorni orkester Radiotelevizije Ljubljana, vodi Anton Nanut; 11.15 Moki zbor »Andrej Paglavec« iz Podgore; 11.30 Beležke; 12.00 »Glas od Režijev«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: »Zakajček in Vseved«; 14.30 Naš dobri stari radio; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Violinist Zlatko Topolski, pianist Čedomil Dugan; 18.00 George Bernard Shaw: »Serena« (Svetko Skok), RO; 19.00 Radijski dnevnik.

Slovenska skupnost pripravlja dokument o gospodarstvu

Pokrajinski izvršni odbor Slovenske skupnosti v Trstu je na svoji redni seji v sredo, 8. februarja obravnaval krajevni politični položaj v luči razprave in glasovanja proračunov tržaške občine in pokrajine. Ker sta oba odbora na čelu teh dveh krajevnih uprav manjšinska, je še vedno odprto vprašanje, katere politične sile bi bile pripravljene omogočiti odobritev proračunov, kako in pod kakšnimi pogoji. Na osnovi dosedanjih dvostranskih razgovorov med nekaterimi strankami, ni še mogoče predvideti, kako se bo rešilo to zapleteno vprašanje upravljivosti omenjenih krajevnih ustanov, SSK s svojim edinim predstavnikom tako v tržaškem občinskem kot pokrajinskem svetu očitno ne more pogojevati zadržanja drugih strank, si pa dosledno prizadeva, da ne bi pri tem bile okrnjene pravice in koristi slovenske narodne skupnosti. Zato kakršnakoli dogovarjanja za preprečitev komisarskih uprav ne smejo potekati na račun naših pravic.

V nadaljevanju se je izvršni odbor SSK obširno razpravljal o družbeno-gospodarskih problemih, o katerih pripravlja načelen dokument, ki na osnovi analize današnjih razmer, preteklih izkušenj in neizkoriščenih možnosti nakazuje smeri, v katere bi morale težiti tako javne kot zasebne pobude za uspešno spodbujanje gospodarstva na Tržaškem. Tudi ta dokument je name-

GVERILCI V SUDANU

Neka sudanska protivladna oborožena skupina, ki se bojuje proti islamizaciji države, je napadla delovišče neke francoske družbe ob Nilu v južnem Sudanu. Neki avstralski državljani je pri tem izgubil življenje. Gverilci so odvedli s seboj šest ljudi, med njimi nemško državljanko v osmem mesecu nosečnosti, njenega 18-mesečnega otroka in moža.

Sudanska uradna agencija je obtožila Etiopijo, da je vpletena v krvavi dogodek.

njen celotni tržaški javnosti, ki je določeni politični krogi nočejo objektivno informirati o vseh vidikih današnje gospodarske krize, da bi se potem lažje orientirala k takšnim rešitvam, ki se ne bi naslanjale zgolj na trenutne, temveč na dolgoročne pobude, ki naj upoštevajo predvsem naravne danosti in prednostne pogoje tržaškega pristanišča in prebivalstva.

—o—

POLOŽAJ V SALVADORU

Fronta Farabundo Marti in druge gverilske organizacije v Salvadoru so v časopisih v Kostariki objavile predlog za začasno vlado, ki naj bo široko zasnovana in naj privede do konca državljanske vojne.

Z vladne strani pa prihajajo nove vesti o vojaškem reševanju krize. Po uradnih podatkih so vojaki v zadnjih dneh uničili pet pomembnih oporišč fronte Farabundo Marti. Padlo je baje 20 gverilcev in dva vojaka.

COMELLI NA KOROŠKEM

Te dni bo uradno predstavništvo dežele Furlanije - Julijske krajine pod vodstvom predsednika deželnega odbora Comellija obiskalo avstrijsko Koroško. V Celovcu se bo Comelli sestel z deželnim glavarjem Wagnerjem, s celovškim županom in drugimi predstavniki oblasti.

Deželno odposlanstvo potuje na vabilo koroškega glavarja Wagnerja. Tako je deželni odbor v enem mesecu že na tretjem obisku v sosednih deželah. Comelli je s sodelavci najprej obiskal Zagreb, pozneje Ljubljano, zdaj pa je na vrsti Celovec. Ravno med temi članicami skupnosti Alpe Jadrane se je že pred 20 leti začelo tesnejše sodelovanje, torej še pred formalno ustanovitvijo same deželne skupnosti.

Predvideva se, da bodo v petek v Celovcu razpravljali o avtocestni povezavi preko prehoda na Kokovem, o ureditvi obmejnih naprav, o železniških povezavah, o sodelovanju pri zaščiti okolja, širjenju trgovine in utrjevanju turizma.

Pričakovanje za Craxijev obisk

■ nadaljevanje s 1. strani

censki pokrajini. Južni Tirolci pa kljub temu niso povsem zadovoljni, saj se pritožujejo, da niso bila urejena številna vprašanja, pri čemer navajajo zlasti vprašanje ustanovitve samostojnega odseka deželne upravnega sodišča v Bocnu in rabo nemškega jezika na sodiščih ter v okviru policijskega zbora. Južni Tirolci skratka trdijo, da rimske oblasti še niso izpolnile vseh obveznosti, ki so jih bile sprejele z znanim paketom.

V pričakovanju obiska predsednika Craxija v avstrijski prestolnici je bila pred kratkim na pogovorih na Dunaju delegacija Južnih Tirolcev, ki jo je vodil predsednik boccenske pokrajinske vlade in predsednik Južnotirolske ljudske stranke Silvius Magnago. Očitno je, da je delegacija orisala predstavnikom avstrijske zvezne vlade

položaj na Južnem Tirolskem in opozorila na še neizpolnjene obveznosti rimskih oblasti. Pred dnevi pa je predsednik italijanske vlade prvič sprejel v Rimu že omenjenega voditelja Južnih Tirolcev, kar je tudi v zvezi s skorajšnjim Craxijevim obiskom v avstrijski prestolnici. Dr. Magnago je po pogovoru s Craxijem dejal, da Južni Tirolci vztrajajo na stališču, da je treba potrditi sporazum, ki je bil dosežen za časa Spadolinijeve vlade. To pomeni, da so se bili Južni Tirolci že sporazumeli z rimsko vlado o vseh vprašanjih, ta sporazum pa ni bil uresničen, ker je medtem Spadolinijeva vlada odstopila. Obisk predsednika Craxija na Dunaju bo po mnenju političnih opazovalcev pripomogel, da se bo vprašanje uresničevanja vseh obveznosti južnotirolskega paketa končno premaknilo z mrtve točke.

LADJICA CHALLENGER SE JE VRNILA

Izvedenci ameriške vesoljske ustanove natančno pregledujejo vesoljsko ladjico Challenger, ki je v soboto, 11. t.m., srečno pristala na Zemlji. Ugotovili so, da je dobro prestala preizkušnjo, čeprav je utrpela vrsto poškodb, od katerih so najhujše tiste, ki so jih odkrili na zaviralnem sistemu. Sicer pa je to že kroničen problem, ki sprememba poleta vesoljskih trajektov in se bo zato ameriška vesoljska ustanova zelo verjetno

Večer v DSI v Trstu

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo v ponedeljek, 20. februarja, govoril Janez Gril o socioloških osnovah zdrave družine. Začetek ob 20.30.

odločila, da ta sistem korenito spremeni. Ostale poškodbe so ugotovili na okencih kabine, ob katera so udarjali atmosferski drobci med pristankom. Tudi tokrat se je ponovila že običajna okvara na termičnem ščitju. Kakih 30 izolacijskih površinskih elementov je popustilo, najverjetneje zaradi udarca ob kako ptico med pristajanjem. Na splošno pa je tokrat manj okvar kot pri prejšnjih vesoljskih misijah.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE - TRST

Ivan Pregelj

VSEM GALJOTOM VILE V VAMP

Ob Pregljevi stoletnici novelo Matkova Tina in drobce iz romana Tolminci za oder pripravil

Tone Partljič

v petek, 17. februarja ob 11.30

V KATOLIŠKEM DOMU V GORICI

Avtogeni trening služi človeku pri sproščanju

Za sedanje življenje je značilen »stress«, ko človek nima več časa zase, za lastni počitek in za primerno razvedrilo. Velika večina ljudi se pritožuje, da jih boli glava, da ne morejo spati, da so stalno napeti in utrujeni itd. ... Temu je kriv način življenja, ko človek neprestano hiti za delom, ko posveti ves čas materialnim dobrinam. Vse več je ljudi, ki odgovarjajo, da nimajo časa zase, tožijo se, da jih muči glavobol, rana na želodcu. Proti tem boleznim jemajo številne tablete, ki pa ne prinesejo zaželenega olajšanja, ker so vse te bolezni psihosomatične, ker so odvisne prav od psihičnega počutja.

Kako se bojevati proti »bolezni« stoletja »stressu«? Ameriški psihologi, toda ne samo oni, so prepričani, da najbolj pomaga človeku v boju proti »stressu« avtogeni trening. Pod to besedo se skriva navadna čustvena in telesna sprostitiv. Človek mora dobiti zase več časa, posvetiti se mora vsaj pol ure samo sebi in to redno vsak dan. Obiskovanje gledaliških predstav, koncertov in gledanje televizije koristi, toda ne sprošča, vsaj ne dovolj. Zato je treba dobiti med dnevom pol ure zase; doma se udobno namestimo na divanu ali tudi se lahko uležemo na posteljo. Roke in noge so sproščene in neprekrižane, oči zapremo. Večkrat globoko vdahnemo in napolnimo vsa pljuča nato spet izdahnemo ves zrak. To globoko dihanje pomaga sproščati napetosti, ki so v telesu. Nato se predamo prijetni utrujenosti, ki jo čutimo po

vsem telesu, sprostimo vse naše telo. Glava se osvobodi vseh nekdanjih skrbi, ki nam nikoli ne dajo miru, mislimo le na naše telo in našo glavo, ki sta sproščena in mirna. Ko bomo odprli oči, se bomo počutili bolje, bolj sproščene, manj utrujene. Avtogeni trening, če ga bomo vadili vsak dan, bo zmanjšal našo utrujenost, napetost in ponoči bomo bolje spali. Mnogo odnosov med zakoncema, med člani družine, med poslovnimi partnerji je skaljenih prav zaradi napetosti enega ali več članov. Če smo sami stalno utrujeni, napeti in nezadovoljni, prenašamo to napetost na druge in namesto harmonije, ljubezni in sproščenosti vlada v družinah napetost, nesoglasje in prepir. In vendar malo je treba, da dosežemo harmonijo v zakonu, ljubezen in mir: treba je več ljubezni zase in za druge, več pozornosti do drugega in več sproščenosti.

Poleg avtogenega treninga je človeku zelo koristen smeh. Po mnenju ameriških psihologov bi se moral vsak človek vsaj pol ure na dan iz srca nasmejati. Mnogokrat pomeni en sam prijazen nasmeh veliko, zlasti tistemu, ki je osamljen brez ljubezni in brez miru. Notranja čustva je treba večkrat tudi sprostiti, prevečkrat zadržimo v sebi bodisi smeh kot tudi jok. Namesto da bi preko njiju sprostiti napetosti, ki so v nas, jih še globlje potisnemo v svojo podzavest. Prej ali slej se bodo ta zatrta

M. P.

■ dalje na 7. strani

odmevi - odmevi - odmevi - odmevi - odmevi

Slovinci v Italiji in politični pluralizem

Povod

Redko se dogodi, da različno idejno-politično usmerjeni Slovenci v Italiji sedejo za isto mizo k mirni in plodni javni izmenjavi mnenj ali izkušenj. Ko pa do tega vendarle pride (in veliko znakov kaže, da gre za čedalje širše in globlje občuteno potrebo), se pogovor hočeš nočeš prisuče do vprašanja, kako Slovenci v Italiji živimo oziroma bi morali živeti ravno svojo idejno-politično raznolikost.

Tako je bilo tudi v torek, 7. februarja, ko je za okroglo mizo v tržaškem Slovenskem klubu sedlo šest mlajših diskutantov, da spregovori na temo: »Slovenski katoličani v Trstu - možnosti osebne izbire«. Razpravljali so Tone Bedenčič, Marija Breclj, Ivo Jevnikar, Ravel Kodrič, Igor Tuta in Ivan Verč. Vsi so bolj ali manj odprto ugotovili, da vernost ne postavlja oziroma ne bi smela postavljati nepremostljivih pregrad v življenju slovenske narodne skupnosti v Italiji. Nekateri pa so se tudi vprašali, kako je danes s sodelovanjem med Slovenci v Italiji in kako bi bilo mogoče to sodelovanje razviti zlasti na političnem področju. Diskutantka za okroglo mizo je v tej zvezi izrazila mnenje, da bi Slovenci v Italiji politično najboljše sodelovali, ko bi se združili v skupno in samostojno politično organizacijo (v nekakšno koalicio slovenskih strank). Za to bi po njenem lahko nudila osnovo Slovenska

skupnost, ki je v svoj statut zapisala, da je v njej »prostor za vsakogar, ki mu je narodnost — spričo stvarnosti, v kateri moramo zamejski Slovenci kot manjšina živeti — »neodtujljiva vrednota« in da bo zatorej »v svojem demokratičnem ustroju (...) sledila načelu enotnosti v notranji raznolikosti«.

To stališče pa je v razpravi naletelo na dvoje ugovorov. Nekdo je pripomnil, da so tudi v bližnji preteklosti propadli vsi poskusi, da bi se Slovenci v Italiji politično združili. Drugi pa so še pristavili, da bi z združitvijo v enotno politično organizacijo Slovenci v Italiji zapravili politični pluralizem, ki ga zdaj živimo in uživamo.

V pričujočem zapisu nameravam nekoliko poglobiti nekatera vprašanja, ki jih odpira predvsem drugi od pravkar navedenih ugovorov. Ne bomo zatorej načenjali vprašanja, koliko je dejansko mogoča od diskutantke nakazana politična združitev Slovencev v Italiji, temveč ali bi takšna združitev bila takorekoč pravilna glede na predpostavko, da je politični pluralizem vsakakor dobrina, ki se ji Slovenci v Italiji ne bi smeli odpovedati. Brez slepomišenja naj že ugodoma povemo, da bo naš odgovor pritrđen, čeprav pod določenimi pogoji, ki jih bomo seveda skušali osvetliti. Takoj naj tudi povemo, da si še zdaleč ne nadejamo stvari do dna in z vseh ozirov pretrsti. (Kaj takega bi zahtevalo pravcat

znanstveni podvig.) Želeli bi le spodbuditi nekoliko resnejšo obravnavo vprašanja političnega pluralizma in sploh politike Slovencev v Italiji.

Politični pluralizem

Zagovarjanje množstva ali raznolikosti v politiki (pa tudi v kulturi; gre za vzporedni problematiki) je samo po sebi kajpak enostransko — nič manj enostransko od zagovarjanja enotnosti. Toda izraz »politični pluralizem« lahko pravilno tolmačimo le, če primerno upoštevamo zgodovinsko ozadje, v katerem se je pojavil in se pojavlja. Nikakor ne gre namreč prezreti njegovega zgodovinsko pogojenega polemičnega naboja, saj se je uveljavljal in se uveljavlja v polemičnem razmerju do avtoritarnih ali totalitarnih političnih sistemov, ki onemogočajo ali dušijo sproščeno svobodno porajanje množstva, raznolikosti.

Nakazani dejanski pomen pojma »politični pluralizem« pa pride do izraza, tudi ko se nanj ozremo iz drugačnega, točneje nasprotnega zornega kota in se vprašamo, ali je res kakršnokoli politično uveljavljanje množstva tudi že politični pluralizem. Odgovor je seveda negativen. Državlanske vojne, na primer, niso pravo udejanjanje političnega pluralizma, pa čeprav so nesporno izraz množstva političnih teženj. Če je torej pri političnem pluralizmu poudarek na množstvu in raznolikosti, ni to na račun neke temeljnejše dialoške ali boljše politične enotnosti, v kateri vsaka izmed posameznih političnih strani sprejema drugo kot sebi enakopravno, dasi različno.

n j

(Bo še)

Prešernove proslave na Goriškem in Tržaškem

Na Tržaškem in Goriškem so bile v nedeljo, 12. t.m., številne Prešernove proslave, s katerimi se vsako leto oddolžujemo spominu našega pesniškega in nacionalnega genija.

Na Goriškem

V Kulturnem domu v Gorici je proslavo organizirala Zveza slovenskih kulturnih društev. Slavnostni govornik je bil dr. Matjaž Kmecl, minister za kulturo v slovenski vladi in hkrati ugledni kulturni ustvarjalec, poznan med nami tudi po drami Mutasti bratje, ki jo je v prejšnji sezoni izvajalo Slovensko stalno gledališče. Kmecl je naglasil predvsem zasluge Franceta Prešerna za razvijanje slovenske narodne zavesti v prejšnjem stoletju. Prešernov po-

V prostorih osnovne šole v Devinu bo v petek, 17. t.m.

PREŠERNOVA PROSLAVA

Sodelujeta Mešani zbor »Marij Kogoj« od Sv. Ivana v Trstu in Mladinski zbor iz Štivana. Misel ob slovenskem kulturnem prazniku bo podal Martin Breclj.

men pa je tehten tudi za sedanjí čas, in vse nas uči, da je — zlasti v trenutkih stiske in krize — potrebna kvaliteta pred kvantiteto. Na proslavi v goriškem Kulturnem domu je nastopil tudi akademski pevski zbor Tone Tomšič.

Pred začetkom proslave je bila odprtitev razstave o Ivanu Preglju ob stoletnici rojstva tega velikega in dolgo pozabljenega

REFERENDUM V DOLINI

Dolinski župan nam je poslal v objavo tole tiskovno poročilo:

Odbor za mir in razorožitev občine Dolina je podrobno zastavil organizacijo samoupravnega referenduma, ki bo v soboto, 25., in nedeljo, 26. februarja.

Volilnih upravičencev je 5.089 (2475 moških in 2614 žensk).

V soboto bo od 17. do 20. ure odprto osrednje volišče na županstvu, v nedeljo pa bo od 8. do 14. ure odprtih osem volišč v naslednjih vaseh: Mačkolje, Prebeneg, Dolina, Boljunec, Boršt, Gročana, Ricmanje, Domjo.

Dvema vprašanjema, ki ju je postavil Vsedržavni odbor za mir, je krajevni dolinski odbor dodal še tretje vprašanje, ki se glasi: »Si za to, da se odpravi vsejdrsko orožje na Vzhodu in na Zahodu?«

O pobudi je razpravljala tudi občinski svet in zavzel naslednje stališče: »Občinski svet jemlje na znanje to nevsakdanje izkustvo neposrednega upravljanja demokracije s strani ljudstva.

Si prevzema čast in dolžnost v vlogi garanta za korekten potek samoupravnega referenduma s polnim spoštovanjem do različnih opredelitev.«

—O—

DAROVI IN PRISPEVKI

V spomin na Franca Jeza daruje Jasna Rešinc 100.000 lir v tiskovni sklad Novega lista.

ga pisatelja. Razstava obsega celotno Pregljevo leposlovje in publicistiko, vse knjižne izdaje, mnogo revijalnih objav ter celo vrsto rokopisov. Vse to dragoceno gradivo, ki so ga dale na razpolago številne slovenske knjižnice in tudi zasebniki, je zbral in uredil znani primorski kulturni delavec Marijan Breclj, ki je tudi spregovoril ob odprtju razstave. Pri pobudi je sodelovala knjižnica »Damir Feigel« in pozdravne besede je imel prof. Milko Renar.

Na Tržaškem

Tudi na Tržaškem so se številna prosvetna društva spomnila slovenskega kulturnega praznika. Kulturna skupnost Slomškovega doma v Bazovici je na svojo proslavo povabila pisateljico Zoro Tavčar Rebula, ki je poudarila misel o dragocenosti Prešerna za potrjevanje naše kulturne in narodnostne identitete. Podobne misli je razvijal prof. Ivan Artač na proslavi prosvetnega društva Mačkolje, kjer so se poleg Prešerna spomnili tudi Ivana Preglja ob stoletnici rojstva. O velikem Slovencu je spregovoril tudi pisatelj Boris Pahor na prireditvi prosvetnega društva Barkovlje. Prosvetno društvo Tabor na Opčinah, kjer je govorila Živa Gruden, pa je dalo v okviru Prešernove proslave poseben poudarek skladateljski ustvarjalnosti Ubalda Vrabca, čigar pesmi so izvajali društveni zbori, katerim se je pridružil tudi novoustanovljeni mladinski pevski zbor. Kroniko o Prešernovih proslavah je treba dopolniti s prireditvijo, ki jo je za slovenski kulturni praznik organiziralo društvo Rovte-Kolonkovec, ki na robu tržaškega mesta skrbno neguje slovensko kulturno in narodno zavest.

—O—

Jakob in Wilhelm Grimm

RDEČA KAPICA

v soboto, 18. februarja ob 9.30 in ob 10.30

V KULTURNEM DOMU V TRSTU

USTANOVljen ODBOR ZA VALORIZACIJO VINOGRADNIŠKE PROIZVODNJE

V Nabrežini je zasedal tamkajšnji občinski svet. Na seji so izvolili petčlanski odbor za valorizacijo vinogradniške proizvodnje v občini. Odboru predseduje župan in ga sestavljajo odbornik za kmetijstvo, trije občinski svetovalci in dva zastopnika Kmečke zveze. V nadaljevanju se je odbornik Depangher orisal osnutek občinskega proračuna za leto 1984. Razprava in glasovanje o proračunu bosta na eni prihodnjih sej.

ŠKOF BELLOMI NA OPČINAH

Na Opčinah se nadaljuje pastirski obisk tržaškega škofa Bellomija v župniji Svetege Jerneja. V torek popoldne je msgr. Bellomi v Marijanišču obiskal člane in članice otroškega ter mladinskega pevskega zbora Vesela pomlad in njihove starše. Sledil je razgovor z ožjim odborom in dirigentom Pohajačem.

Že v ponedeljek je tržaški škof sodeloval na sestanku s predstavniki župnijskih organizacij. V sredo popoldne je imel srečanje s slovenskimi openskimi skavti in skavtinjami, nato je obiskoval bolnike in ostarele, zvečer pa je bil na obisku društva Tabor v Prosvetnem domu.

—O—

MINISTER O VLOGI HRANILNIC IN POSOJILNIC

Minister za kmetijstvo Pandolfi se je udeležil slovesnosti ob 85-letnici Hranilnice in posojilnice v kraju Lugo pri Ravenni. Gre za eno pomembnih kmečkih in obrtniških hranilnic in posojilnic v Italiji. Ob tej priložnosti je minister Pandolfi naglasil, da predstavljajo kmečke in obrtniške hranilnice ter posojilnice in zadružno gibanje na splošno enega dejavnikov, na katerem mora temeljiti poživitev gospodarstva v državi. Minister je dejal, da se je plačilna bilanca v letu 1983 zaključila brez primanjkljaja, kar je prvi pogoj za nadaljnji gospodarski razvoj. Po vsej državi je bilo konec lanskega leta 673 hranilnic in posojilnic, ki upravljajo skupaj 17.000 milijard lir, kar ustreza petim odstotkom celotnega bančnega sistema.

Pred novo premiero SSG

Igralski ansambel Slovenskega stalnega gledališča je začel pred dnevi v Kulturnem domu v Trstu, z vajami za novo odrsko postavitev, komedijo irskega dramatika Brendana Behana »Talec«. Gre za izreden, imenujmo ga kar ambiciozen načrt, za delo, ki je nedvomno gotova postavka vsakega gledališkega repertoarja in s katerim, kot je povedal na prvi bralni vaji v uvod in pozdrav vsem sodelujočim ravnatelj SSG Miroslav Košuta, želi Slovensko stalno gledališče uspešno zaključiti svojo letošnjo sezono. Sezono, ki res ni bila lahka, saj hude finančne težave niso dopuščale mirnega dela kot tudi ne dopuščajo jasnega in mirnega pogleda v bodočnost. S svojim delom in tudi s takimi velikimi projekti pa potrjuje Slovensko gledališče svoj obstoj, dokazuje svojo bojevitost in željo do dela, predvsem pa odločnost, da ne bi nikoli do pustilo, da bi se vrata, te naše osrednje kulturne organizacije nekega dne zaprla.

Toda vrnimo se k »Talcu«, temu temeljnemu delu enega najpomembnejših dramatikov naše

ga časa, ki je na Slovenskem že doživelo znamenito uprizoritev v režiji Mileta Koruna. In prav Mile Korun se bo po dveh desetletjih, tokrat v našem gledališču, znova spoprijel s tem irskim poveličanjem kaosa, anarhije in neugnanne vitalnosti. Prav gotovo izzivalen podatek za slovenske gledalce in gledališko kritiko, ki bodo lahko še enkrat »preverili« razvoj tega režiserja. Talec pa je izzivalen tudi za same igralce, saj nudi paleto izredno zanimivih vlog. In ko smo že pri igralcih, naj povemo, da je Slovensko stalno gledališče ob priložnosti spet pomnožilo in pomladilo svoj igralski ansambel in povabilo k sodelovanju dva mlada slovenska igralca iz Akademije za gledališče, radio, film in televizijo iz Ljubljane, Jagodo Tovirac in Janeza Škofa.

Tudi pri »Talcu«, kot že pri postavitvi »Vojaške skrivnosti« Dušana Jovanoviča, bo sodelovala scenografinja Meta Hočevnar, ki je nas vse že kar razvadila s svojimi prelepimi in gledališko učinkovitimi scenami.

20 let goriških skavtov

20 let je že minilo od ustanovitve prvih skavtov na Goriškem. Pobudniki so bili goriški dečki, ki so v »Pastirčku« večkrat izrazili željo, da bi radi ustopili v veliko svetovno skavtsko organizacijo kot tržaški vrstniki, ki so že krepko zaorali skavtsko brazdo, saj so nastali že leta 1951. Tako je skavtizem na Goriškem leta 1964 prevzel mesto Marijine kongregacije, 1966. leta pa je nastala »Planika«, ki redno izhaja v osmih številkah na leto. Skavtska vzgoja temelji na samovzgoji, poudarja zvestobo veri, narodu, domovini in skavtskim zakonom. Navdušuje se za življenje v naravi in želi biti odprta do vseh in do vsega, kar pripomore k zdravi rasti mladega človeka. Skavtski program je bogato razvejan skozi vse leto. Poudarek je seveda na obljubah in taboru. Letošnji program je usmerjen predvsem na proslavo obletnice, ki bo 19. februarja v Katoliškem domu v Gorici.

Slovenski goriški skavti se nanjo marljivo pripravljajo že od septembra. Vsak vod je raziskal in napisal svojo zgodovino od začetka do danes. Izšla bo kot priloga slavnostni »Planiki«. Starejši skavti in voditelji že nekaj mesecev pripravljajo bogat program za proslavo. Oddaje na Ljud-

skem radiu Gorica že nekaj torkov zvečer seznanjajo goriško in novogoriško javnost z bogato zgodovino in razvejanim delovanjem te največje mladinske organizacije na Goriškem, saj trenutno premore nad tristo aktivnih članov. Pripravlja se tudi oddaja Na goriškem valu po Radiu Trst-A. Lična priložnostna nalepka se že pojavlja tu pa tam na Goriškem.

Največ pozornosti so te dni vzbudile skavtske razstave, ki so zahtevale nemalo časa, truda, pa tudi iznajdljivosti, ki je skavtu lastna. Prvo razstavo so pripravili skavti druge čete (sovodenjska občina) 22. januarja v pevski sobi v Rupi. Odprta je bila tudi v nedeljo, 29. januarja. Pred obiskovalcem se je v hipu razgrnila celot-

na zgodovina te čete ob pogledu na slike, knjige, pesmarice, »Planike«, razne tiskovine, programe, kroje, skavtsko opremo, risbe in razne predmete, izdelane iz lesa, zobotrebcev in vrvi. Pozornost je pritegnila predvsem zgodovina vodov in dolg seznam bivših in sedanjih članov v sovodenjski občini. Razstavo si je ogledalo nad dvestopetdeset obiskovalcev.

Podobno razstavo je pripravila tudi 3. četa (Doberdob, Jamlje). V živahnem pogovoru in prijetnem obujanju spominov se je ob razstavi zvrstilo okoli dvesto prijateljev, znancev in staršev skavtov doberdobske občine.

Osrednja velika skavtska razstava bo v Gorici v Katoliškem domu. Otvoritev bo ob dnevu proslave, v nedeljo, 19. februarja, ob 11. uri. Odprta bo do konca februarja.

Mauro Leban

Edi Žerjal v goriški galeriji »La Bottega«

Edija Žerjala v Gorici že nekoliko poznajo. Razstava Grupe U leta 1971 v Katoliškem domu v Gorici in skupinska razstava istega leta v Števerjanu sta namreč bili priložnost za predstavitve tega odličnega tržaškega likovnika mlajše generacije goriškemu občinstvu. Tokrat pa bo Gorica lahko prvič obiskala samostojno Žerjalovo razstavo v znani goriški galeriji »La Bottega«. Žerjal bo razstavil dvajset svojih del. Gre za nekaj monotopij (naj poudarimo, da je Žerjal eden redkih, ki se na tako kakovostni ravni ukvarja s to grafično tehniko) in ciklus jedkanic. Vsa dela so iz zadnjih časov, razen dveh, ki nosita letnico 1980, a sta obe motivno vezani na teme, ki jim Žerjal skuša določiti likovno dimenzijo.

Resnico, ta imperativ umetnosti, išče Žerjal v skrivnostnih simbolih pisane besede, ki jo obkrožuje z odlično tehniko v grafike okusno niansiranih barv, ki v glavnem obsegajo vse od tenke rdeče barve, tako da se stapljajo v vseh možnih mešanica spektruma. Temno rjava ali črna barva pa sta mu sredstvo podčrtovanja in poudarjanja misli.

Iskanje resnice v »starih listinah«, ki jih je zaznamovala patina časa, torej. Iskanje tradicije in zgodovinskih opredeljenosti, iz katerih raste. Mogoče je to želja, ki je Žerjalu vzgib za ta novi ciklus grafik.

Prepričani smo, da bo goriško občinstvo odšlo obogateno s te razstave. Kajti ideja, ki jo zaslužitimo v razstavljenih delih, nas popelje iz vidnega v nevidni svet sporočila. Žerjal namreč

s prodiranjem v skrivnostno, a vidno sporočilo simbolike pisane besede, kot kakšen kabalist, skuša odriti nevidni svet. Svet je Žerjalu kriptogram, ki ga likovno rešuje; Runa, ki v njem najde razlagalca.

Razstavo in umetnika je, ob tej priložnosti, na vabilu predstavila javnosti goriška umetnostna zgodovinarka dr. Verena Koršič. Galerija pa je v tednu odprta od 17.30 do 8. zvečer, ob praznikih pa od 11. do 13. ure.

—O—

Umrl je dr. Vladimir Glaser

Iz Ženeve smo pred nekaj dnevi prejeli vest, da je 22. januarja po krajši bolezni umrl jedrski fizik dr. Vladimir Glaser. Pokojnik se je rodil v Gorici pred 59 leti v družini znanega pravnikarja in prosvetnega delavca dr. Vladimira Glaserja, ki je po drugi svetovni vojni bil več let najprej prevajalec v zavezniškem tiskovnem uradu v Trstu in nato v tiskovnem uradu generalnega komisariata, prav tako v Trstu. Pokojni dr. Jurko Glaser — tako je bil znan med prijatelji — je bil skoraj tri desetletja v službi kot znanstvenik pri Evropskem centru za jedrske raziskave, ki ima svoj sedež v Ženevi. Kot jedrski fizik je večkrat predaval v centru za teoretsko fiziko v Miramaru pri Trstu ter na raznih univerzah v Evropi in Združenih državah. Pokopali so ga v Ženevi, kjer je živel z družino.

—O—

Cerkveni pevski zbor iz Laškega

priveja v četrtek, 16. februarja predavanje, na katerem bo gospod Viktor Selva iz Štandreža prikazal diapozitive na temo »Človek in narava«. Diapozitive bo predaval v spodnjih prostorih cerkve Sv. Stefana v Romjanu (Vermeigliano). Pričetek ob 20. uri.

NESTRPNOST V KANALSKI DOLINI

Vse kaže, da se v zadnjem času stopnjuje nacionalistična nestrpnost v Kanalski dolini. Po mazaški akciji pred nekaj tedni so neznanci pred nekaj dnevi pomazali z žaljivimi napismi zunanje stene hiše, v kateri stanuje znani slovenski prosvetni delavec v Kanalski dolini Salvatore Venosi. V noči med 6. in 7. februarjem pa so neznanci spet bili na delu in tokrat poškodovali avtomobil, ki je last župnika v Zabnicah, Maria Černeteta. Župnik je zjutraj na svojo veliko začudenje ugotovil, da so mu zlikovci razbili šipo na zadnji strani avtomobila in ga tudi drugače poškodovali. Tako župnik Černe kot Salvatore Venosi sta o zadevi obvestila orožnike v Zabnicah.

Očitno je, da so v Kanalski dolini nacionalističnim skrajnežem trn v peti vsi tisti, ki se zavzemajo za pravice slovenskega ljudstva, za napredek tega ljudstva, ki se lahko zagotovi le, če se mu priznajo njegove osnovne narodne pravice.

Župniku Černetetu in g. Venosiju izrekamo vso svojo solidarnost.

Seminar mladinske sekcije SSK

V soboto in nedeljo, 10. in 11. marca, bo priredila mladinska sekcija Slovenske skupnosti mladinski idejno politični seminar. Srečanje bo namenjeno mladim, ki obiskujejo višje srednje šole in univerzo oziroma že delajo, zamišljeno pa je na delni ravni. Kraj seminarja bo v Gorici.

Pripadniki Mladinske sekcije SSK že dalj časa čutijo potrebo, da si vzamejo na razpolago nekaj več časa, da lahko poslušajo predavanja in diskutirajo o vpra-

šanjih, kot so: čemu politično delo; katera je ideologija Slovenske skupnosti; kakšno je delovanje edine slovenske stranke v Italiji; kakšna je zgodovina samostojnega nastopanja; kakšna je vloga mladih v šoli.

Na dnevnem redu bodo še razgovori o aktualnih mednarodnih vprašanjih, o gospodarski krizi, pacifizmu in drugem, kar vse živo zanima aktivne mlade ljudi.

Podroben spored seminarja bo Mladinska sekcija SSK še objavila.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Slikar Rudolf Saksida v Kulturnem domu v Trstu

Ob Prešernovem prazniku je Društvo zamejskih likovnikov priredilo v Kulturnem domu v Trstu razstavo del goriškega slikarja Rudolfa Saksida. Razstava, ki obsega stvaritve, nastale v zadnjih letih, je na ogled do 19. februarja.

Težko je izraziti z besedami občutke in misli, ki človeka prevzemajo ob srečanju z likovnim umetniškim delom. Ob razstavi, ki je ena sama iskrena izpoved o sanjah, razočaranjih, volji po življenju in hkrati strahu pred njim, ob taki razstavi so vtisi premočni, občutki presiloviti, misli zapletene, boleče, osebne.

Že tisočletja se človek trudi, da bi iznašel vseobsegajočo, kleno definicijo o tem, kaj je umetnost. Ideologije, ki so se zvrstile od začetkov do danes, ponujajo svoje formule in istočasno morajo kloniti pred skrivnostjo neizrekljivega doživljanja. Kajti umetnost je predvsem doživljanje ...

Ob gledanju Saksidovih slik se mi je porodila misel o umetnosti, ki bi jo izrazila takole: umetnost je govoriti iz sebe, posredovati svojo edinstvenost, pogojeno od lastne in družbene zgodovine, na način, ki trka na srce drugega in mu ne da miru. Umetnost vzburi, hladi, sprašuje in daje odgovore, preseneča in tolaži, draži čute in sprošča najskritejše misli. Umetnost je in vsiljuje svojo bitnost, je kot magnet, mimo katerega ne moreš brez posledic. Je kot ogenj, ki greje in rani, za cilj ima očiščenje.

Rudolf Saksida. Ne poznam ga osebno, a mi je zaradi slik, ki jih je ustvaril, posebno blizu. Ne domišljam si, da sem razumela to, kar je hotel povedati: mogoče sem razumela nekaj, manj, mogoče kaj drugega ... Kajti slika, kakor sleherna umetnina, ima dvoje življenj: eno ji je vdahnil slikar, drugo zaživi v nas.

Umetnik nam posreduje svojo vizijo o svetu. Kakšna je Saksidova interpretacija o njem? Kakšen popotnik je on in kaj je na poti doživel?

Naj takoj na začetku poudarimo, da gre pri tej razstavi za prikaz umetnikovega najnovejšega obdobja. Minila so leta, o katerih že poroča likovna zgodovina, ko je bil svet zanj izživ in upanje, stvarno, usmerjeno v napredek človeštva. Minilo je tudi umirjeno obdobje marin in predmetov, ki imajo lastno mesto v svetu. Mimo je tudi čas, ko se je umetnik rad poglabljal v obraze in jih predstavljal z izrazitim čutom za psihologijo.

Kot da je zaslutil, da je resničnost mogoče najbolje izraziti z metaforami. Prišlo je do domišljij, razpel svoja jadra in zajel vanja tisoč prikazni: ljudi, živali, glasbene instrumente, mesta, luno, nebo ... Pričujoča razstava je posvečena tem stvaritvam. Njena vsebinska zoženost, če jo primerjamo z veliko razstavo v Gorici izpred nekaj let, nas ne sme motiti. Mogoče je ravno zaradi svoje večje enovitosti silovitejša.

Saksidove slike nam govorijo o tem, kakšen je umetnikov odnos do sanjskega sveta. Pravzaprav je izraz »sanjski« netočen. Zveni po nestvarnem, kliče po neresničnem. A v njem te predstave živijo, zdaj pomirjujoče, zdaj vznemirljive spremljevalke njegovega vsakdana. Živijo kot metafora: glej deklico, ki — v rokah balončki — beži neznanu kam, a se ji tla, trda stvarnost, udirajo pod nogami. Ta snovnost, ki ne prenese poleta duha, se lomi in iz nje zeva praz-

nina, kot mukoma utišani krik. Nasprotje med rjavosivo podlago in lesom s krvavimi madeži ter punčkasto preprostostjo deklice z raznobarnimi balončki, ki se pnejo proti nebu, je najzgovornejši primer umetnikove razklanosti. Stvarnost obstaja, ima svoje zakone, a v njej živi tudi take deklice, nad njimi je tako modro pomirjujoče nebo, v rokah držijo tako živobarvne balončke, obljuba za jutri, tolažba za danes ...

Razklanost vodi v dve smeri: na eni se oglašča igrivost, ironičnost, na drugi pa se razrašča strah, da ga bo življenje vendar premagalo. Kako naj si drugače razlagamo sliko z naslovom Maske, kjer je človeški obraz le — lobanja, bežeči pa eno samo kriljenje rok pod težo tesnobe? Od tu dalje — bi mogli reči. Od tesnobe, ki se je oglasila komaj zavedna lastne tragike, se je umetnik obrnil v svet. Tu je odkril novih motivov, ki govorijo o vsečloveški nemoči. Ta-

ko so nastale kompozicije, v katerih je Saksida pričevalec našega časa, ne več zazrt v lastno eksistencialno razmotrivanje, ampak v stvarna vprašanja današnje dobe. Mogoče je tu edino še luna tista, ki ohranja vezi z liričnostjo njegove domišljije, ostalo — sporočilo in uporaba revnih snovi (lesa, cunje) je popolnoma novo. Krvavi madeži ali lise, ki smo jih že srečali kdaj prej, so tu izpostavljeni kot temeljni simboli kot vznemirjajoči kriki bolečine zaradi prežee katastrofe.

V najnovejših slikah se Saksida vrača k svoji tehniki, toda barve so temačnejše, prizori srhljivi, pravljicnost je zamenjala groza. Vizija ima nekaj apokaliptičnega. Tu so zbrani vsi, kot v novodobnem mrtvaškem plesu. Kompozicija vzbuja močan vtis, a prav tako sleherni detajl. Tudi deklica se je znašla med temnimi prikaznimi ... kot iskrica optimizma ali obsojena tudi ona?

Prav malo sem povedala o Saksidovih slikah, vsaka bi narekovala množico razmišljanj, sleherna je pomensko nabita, prav vse so sad dolgega rojevanja, premišljene tehnike, smisla za kompozicijo, čuta za barvnost. Zato nas ta razstava uvaja ne le preprosto v gledanje ali branje, ampak predvsem v doživljanje umetniškega.

Magda Jevnikar

Trinkov koledar - zanimiv almanah benečanske zgodovine in sedanjosti

Tudi v Trinkovem koledarju moramo obrniti strani, ki sta namenjeni januarju. Ustavili pa se bomo pri njegovi vsebini. Koledar, ki ga izdaja Kulturno društvo Ivan Trinko, izhaja že 32. leto in ga je uredil Jožko Kragelj. Po običajnem koledarskem delu uvede zborniški del klasični sonet Ljubke Sorli »Iskra tli«. Primeren uvod, ki se nadeja, da »bo Trinkov up resnica«. Sledi zanimiv dokument — 4 pisma med videmskim škofom Nogaro in Ivanom Trinkom. Pisma so bila napisana med leti 1931 in 1936, objavljena so v italijanščini in so zanimiv dokument tega, kar so benečanski duhovniki naredili za ohranitev slovenske besede v svojih cerkvah. Iz pisem se tudi jasno pokaže škofov odnos do tega vprašanja, njegovo spletkarjenje in nepripravljenost, da bi kakorkoli pomagal Slovencem.

Martin Jevnikar v letošnjem koledarju objavlja 2. del študije o Trinkovem delovanju v pokrajinskem svetu v Vidmu. Trinkovo delo pokrajinskega svetovaleca od leta 1916 do marca 1923 je bilo zelo uspešno, čeprav težavno. Težka vojna leta so Trinka peljala na pot begunstva, podobno kot vso pokrajinsko upravo. Po vojni pa se je vključil v Italijansko ljudsko stranko. Postal je celo namestnik pokrajinskega odbornika, leta 1921 pa je bil izvoljen za rednega odbornika pokrajinskega sveta in tako prišel v upravo. Njegovo delo pri pokrajini se je zaključilo, ko je fašistična oblast razpustila pokrajinski svet in imenovala posebno komisijo.

Prijetno in zanimivo branje je tudi pismo Antona Kufola Ivanu Trinku, ob priliki pesnikove zlate maše. Pismo je pisano na šaljav način v plešiškem narečju in ni samo čestitka za Trinkovo obletnico, ampak predvsem kaže na veliki ugled, ki ga je Trinko užival pri svojih bivših študentih. Za zgodovinarje pa je toliko bolj zanimivo Kufolovo pismo duhovniku, katerega ime ne poznamo. Napisano je bilo julija leta 1932 in opisuje obisk Kufola in Simiza pri nadškofu Nogari. Natančen opis dogodkov nam še enkrat po-

trjuje, da je bil nadškof — obratno kot je očital našima dvema duhovnikoma — prej Italijan in potem kristjan. Kufolo in Simiz sta se mu možato uprla in potrdila visoko narodno zavest benečanskih duhovnikov, ki niso hoteli in niso zajajili svojega naroda.

Oseben in po svoje zanimiv je spominski zapis Jože Vilfana, ki se spominja svojega obiska pri Ivanu Trinku sredi vojnih dogodkov, oktobra leta 1943. Slavica Plahuta je za Trinkov koledar napisala članek o tem, kako so sredi vojne leta 1944 na Slovenskem slovesno praznovali 100-letnico rojstva Simona Gregorčiča. Priložnostna številka Partizanskega dnevnika je med drugimi prispevki objavila tudi pesem Zamejskega »Simonu Gregorčiču v spominsko knjigo«, ki iz previdnosti ni bila podpisana. Knjižničar Marijan Breclj pa je prispeval zapis o Trinkovem prevajalskem delu pri zborniku »Dante«, s katerim smo Slovenci, leta 1921 v slovenski in italijanski izdaji, pod uredništvom dr. Alojzija Resa, proslavili 600-letnico rojstva Danteja.

S tem se konča del, ki je namenjen člankom o Ivanu Trinku. Sledijo zapisi iz lanskih pomembnih dogodkov, kot so tri zlate maše Birtiča, Kračine in Gujona, ali zapisa ob smrti Mirka Mazore in Antona Rutarja. Zanimivo je tudi poročilo o Trinkovem simpoziju, ki sta ga v Rimu priredila Slovenska teološka akademija in papeški slovenski zavod pod pokroviteljstvom videmskega nadškofa Battistija. Objavljena je slovenska narečna pridiga, ki jo je leta 1861 na praznik Marijinega rojstva povedal svetlenartski župnik na Stari gori, ki danes nima niti priložnostnega slovenskega spovednika. Lepa je stara narečna božična pesem, o svetih pasijonih po benečanskih vaseh v prejšnjem stoletju pa piše Emil Cencič. Avtor, podpisan s kratico »M.V.«, piše o delnem ponovnem uvajanju slovenščine v cerkve Beneške Slovenije po Cianovem obisku

M. T.

■ dalje na 8. strani

Nova Handkova knjiga

Koroški pisatelj Peter Handke je pred kratkim izdal svoje zadnje literarno delo: roman, ki mu je dal naslov »Der Chinese des Schmerzes« (Kitajec bolečine). Gre za delo, tako vsaj trdijo nemški literarni kritiki, ki predstavljajo odločilen korak naprej v Handkovem umetniškem ustvarjanju.

Zgodba se odvija v okolici Salzburga, kjer profesor klasičnih predmetov neke noči, ko gre k prijateljem na običajno partijo s kartami, iz nerazumljivega vzgiba ubije nekega neonacista, ki je na zid risal svastiko. Možnosti, da bi odkrili morilca, skorajda ni in roman se tudi ne odvija v tem smislu. Srčika in sporočilo sta drugje. V tolmačenju in poskusu analize psiholoških vzgibov prestopnika. Profesor je namreč prestopil mejo, prestopek pa mu sedaj polni dneve z vprašanji in dvomi, ki nam jih Handke mojstrsko postavlja nam samim.

Izšlo je novo literarno delo, ki nam potrjuje umetniško rast tega nemškega pisatelja, si na slovenske matere, ki se svojih izvorov za veda in je nanje ponosen.

— 0 —

AVTOGENI TRENING SLUŽI ČLOVEKU PRI SPROŠČANJU

■ nadaljevanje s 3. strani

čustva pojavila v obliki glavobola, rane na želodcu, hemoroidov itd.

Skušajmo vsaj malo posnemati otroke, ki se znajo tako pristrčno smejati in jokati in ki se obnašajo tako, kot se počutijo. Če bodo ljudje bolj sproščeni, bolj mirni in zadovoljni, bo v našem sodobnem svetu mnogo manj nasilja, manj samomorov in uživanja mamil. Treba je najprej začeti pri sebi in to se bo poznalo najprej v družinskem okolju in nato v vsej družbi in svet bo postal lepši in prijaznejši.

Katehetski tečaj na Mirenskem Gradu

Od 6. do 11. februarja je bil na Mirenskem Gradu »14. teden izpopolnjevanja slovenskih katehetov in katehistinj«, posvečen uvajanju otrok in odraslih v zakramente sprave. Intenzivno delo preko sto udeležencev tečaja se je po jutranjem somaševanju nadaljevalo z dopoldanskimi predavanji, popoldanskim delom po skupinah in večernimi kulturnimi dejavnostmi. Letošnji izbor predavateljev (za razliko od zadnjih let brez gostov iz tujine) je ob dokaj ugodnih ocenah vtil novo zaupanje v našo — slovensko izrazno moč tudi na teološko-katehetskem področju. Poleg že znanih predavateljskih imen, kot sta pisatelj Alojz Rebula in teološki profesor Rafko Valenčič, so se na seminarju predstavili tudi nekateri mlajši katehetski strokovnjaki, in sicer Jože Pucelj, Karel Bedernjak, Vida Strle in Pavel Kogej. V imenu slovenskega Medškofijskega katehetskega sveta je tečaj vodil ravnatelj vipavskega semenišča Renato Podbersič.

Ob informaciji za naš list pa bi se radi predvsem zaustavili ob za nas posebej razveseljivi značilnosti teh katehetskih seminarjev: gre za tisti takoimenovani enotni slovenski kulturni prostor, za tisto samodejno življenjsko povezanost Slovencev z obeh strani meje, ki tako pristno domače zaživi na mirenskih tečajih in jo ustvarjajo zamejski kateheti — udeleženci tečaja, vsi drugi tečajniki, ki redno spremljajo naša narodnostna prizadevanja in boje in pa seveda tudi naši vsakoletni predstavniki na predavateljsko-prireditvenem odru. Letos je bil njihov delež še izrazitejši, pri večernih kulturnih programih pa naravnost prevladujoč. Tako je med predavatelji kot prvi nastopil pisatelj Alojz Rebula in v predavanju »greh v sekularizirani in permisivni družbi« kot že tolikokrat prej spet navdušil s samoniklim bogastvom in neposrednostjo svoje govorice. Omenimo naj, da je Rebula predaval že na prvem mirenskem seminarju, leta 1971.

Slavistka Lojzka Bratuž, tenorist Zdravko Klanjšček in časnikar Ivo Jevnikar so udeleženi

cem tečaja oblikovali večerne kulturne programe. Ponedeljkov večer »pisatelj Ivan Pregelj ob stoletnici rojstva« je v izbranem sporočilu o pisateljevem življenju in delu prof. Bratuževe, ob codelovanju Jožice Zniderčič, zadobil kar slovesno prazničnost in toplino. Na osrednji slovenski kulturni praznik so tečajniki prisluhnili zborovsko-orgelskemu večeru, katerega so pripravili organist Hubert Bergant, dirigent Andrej Budin, solist Zdravko Klanjšček in mešani zbor župnije Miren. Naš priljubljeni goriški pevovodja Klanjšček je s svojim tenorskim prispevkom, še posebej v Renerjevi Božični noči, Vodopivčevi Zapoj veselo, Gruberjevi V večnem šaru, Mavovi Mati moja in Tevževi Oh kje odtod, dodal še en dragocen kamenček v čudoviti mozaik nad dvaj-

OBČNI ZBOR SSO

Občni zbor Sveta Slovenskih Organizacij v deželi Furlaniji - Julijski krajini bo v soboto, 18. februarja, ob 17. uri v deželnem avditoriju v Gorici, ulica Roma 25.

setletnega sodelovanja z mirenskim zborom. Omenimo naj tudi, da je organist Bergant orgelski del tega koncerta posvetil 300-letnici rojstva češkega skladatelja Bohuslava Cernohorskega, rojenega 16. februarja 1684 in ob viharnem navdušenju zaključil koncert z veličastno Widorjevo skladbo Marche pontificale. V četrtkovem večeru pa je tržaški časnikar Ivo Jevnikar udeležencem tečaja razgrnil širok splet naših narodnostnih vprašanj od političnega boja do naše kulture, vere, šolstva in zgodovine. Uspešnost njegovega sproščenega predavanja je potrdila prisrčna in živahna debata, ki je ustvarila tako domačnost, da smo kar pozabili na mejo, ki nas geografsko loči že neposredno pod Mirenskim Gradom.

B.

Stanko Žerjal Moj božič v deželi prikazovanj

V.

Najprej sta Slavonija in Dalmacija zalagali področja pod turško oblastjo s frančiškanskimi duhovniki in njihovimi pomočniki laičnimi brati, toda tudi na samem območju Bosne in Hercegovine so vzgojili dovolj duhovno-redovniških poklicev, da so mogli ustanoviti številne postojanke, od Save do Bizanca kar petintrideset samostanov, in iz njih pokrivati skoraj vse dušnopastirske potrebe po župnijah. Ta frančiškanska duhovščina je torej v največji meri skozi stoletja z evangelijem reševala podjarmljenim kristjanom krščansko vero in zahodno humanistično kulturo ter obvarovala narod obupa in pobarbarjenja. Na tiste čase nas spominja tudi Mažuraničev epos Smrt Smail Abe Čengića. Iz nje ga vpije, v prostem in strnjem prevodu povedano, takle vzdih:

»Le sèm naj se zazrejo
narodi Evrope
na te četniške okope,
na krvavo mejo,
kjer ni mogoč pokòj,
kjer se bije boj
za križ čistiti.
za svobòdo zlato!«

Pesnik vključuje tudi duhovnika v četniški pohod proti Turkom. Ta jim oznanja evangelij, jih bodri, jim zdravi dušne rane.

Menim, da zgodovinopisje nepravilno venča le ljudstva obmejnih zahodnosevernih pokrajin s častnim naslovom »antemurale christianitatis« (predzidje krščanstva). (Med Nemci je razširjeno celo mnenje, da je bil njihov narod od Karavank do Hamburga odločilni branik proti turškemu imperializmu.) Toda mar ni bila prva postojanka tega »predzidja« prav znotraj sultanove posesti v neuklonljivi rezistenci podložnih kristjanov? Moralno silo jim je pojila gorečnost njih pastirjev. V tistih časih so vsi bosanski in hercegovski frančiškani nosili brke, ker je le človek s košatimi brki veljal pred Turki za pomembnega moža. Šele po zadnji vojni so odložili to »etiketo«.

Kdo ve, ali se zgodovina ne ponavlja? In če se, komu bo moralo bodoče zgodovinopisje prisoditi naslov »antemurale christianitatis«? Mar zmaterializiranim narodom Atlantskega pakta?

Iz časov turške nadvlade se je ohranil zanimiv pojav, da je velikanska večina župnij po mestih in na podeželju v rokah frančiškanov. Ljudstvo je navezano nanje. Župnije so dobro upravljane. Pod frančiškanskim dušnim pastir-

stvom ima Hercegovina toliko cerkvenih poklicev, da bi bilo mogoče od tam izprositi in dobiti kaj misijonarjev in misijonark tudi za našo zamejsko puščavo.

Tudi misijonark? Da! Zanimivo je namreč v Hercegovini tudi to, da se od prve svetovne vojne dalje množijo redovniški poklici tudi med nežnim spolom, in nadalje zanimivo, da srečuješ kakor po Dalmaciji tako tudi in še zlasti po Hercegovini predvsem številne redovnice tretjega reda svetega Frančiška, in še naprej zanimivo je to, da je to žensko redovno družbo Hercegovcem dala — Slovenija. Pri nas jih imenujemo na kratko šolske sestre. Tudi Hrvatom ni neznano to ime. Ta družba je tudi po izvoru slovenska, po Slomškovem začetku jo je izoblikoval in samostojno ustanovil mariborski škof Napatnik — za slovenski narod. Slovenke so se že v začetku stoletja naselile na dalmatinsko obalo, Slovenke so na prošnjo Hercegovcev prevzele oskrbo sirotišča na bregovih Neretve tik pred prvo svetovno vojno. V Hercegovini so našle plodna tla. Pridobile so toliko krajevnega naraščaja, da so leta 1922 odprle že samostojni hrvaški noviciat v Mostarju za hercegovske kandidatkinje. Število domačih članic in postojank je toliko narastlo, da je slovensko vrhovno predstojništvo iz Maribora že leta 1932 ustanovilo za Hercegovino samostojno provinco. Tudi v Medjugorju so te šolske sestre že hrvatskega rodu ustanovile šolo (ne vem, ali ljudsko za otroke ali gospodinjsko za dekleta). Danes tisto lepo

Peti nedeljski koncert v goriškem Avditoriju

Harfa je prav gotovo glasbilo, ki zanima in privlači občinstvo. To je dokazal tudi v nedeljo na matineji številni obisk ljubiteljev tega instrumenta, na katerem je odigrala nekaj zanimivih skladb tržaška glasbenica Serena Argentin.

Mlada harfistka izhaja iz solidne šole prof. Eveline Vio in je pri svojem izvajanju pokazala precejšnjo mero virtuozijskega in rafiniranega izvajanja, zlasti pa mehko izražanja. Program je obsegal dela slavni harfistov, bil je torej nalašč izbran, da se pokažejo vse interpretacijske možnosti izvajalke in njenega glasbila, bodisi z ekspresivne kakor s tehnične plati.

Prva skladba je bilo delo neznanega avtorja iz XII. stoletja, nato tri sonate Pescettija in Scarlattija, vse v lahkem in čistemu slogu, kakor se spodobi za klavicembal in njemu sorodna glasbila.

Privlačnejše so bile skladbe v drugem delu programa: živahni Albeniz, vesela Grandjanyjeva »Rapsodija«, tekoča Hasselmensova »Source« in nazadnje, blesteča kakor njeno ime Salzedova »Scintillation«, ki je zaključila prijetno matinejo, če ne štejemo točke izven programa na zahtevo občinstva.

Napovedovala je Patrizia Nicoletti.

Naslednja matineja bo 19. februarja: nastopila bosta pevca iz Sofie, sopranistka Maria Angelova in bariton Veselin Damjanov ob spremeljavi Aleksandra Vodopivca.

E. L.

— 0 —

OBSODBA

NEKATERIH UPRAVITELJEV

Tržiški pretor dr. Perna je obsodil predsednika upravnega odbora Goriške krajevne zdravstvene enote, bivšega senatorja Michela Martino in dva člana odbora, Fulvia Bergomasa in Giorgia Dellaga, zaradi opuščenja uradnih dolžnosti. Upravitelji so bili obsojeni pogojno na dva meseca zapora, na dve leti prepovedi opravljanja javnih služb in plačilo stroškov. Stiri člane odbora

so bili obsodili zaradi iste zadeve že oktobra lani.

Gre za naslednje. Upravni odbor Goriške krajevne ustanove je z okrožnico dal navodilo uslužbencem, naj ne dovolijo uporabnikom, da se poslužijo uslug zasebnih laboratorijev za izvide tudi v primeru, da javni laboratoriji ne bi bili sposobni predstaviti izidov pregledov v roku treh dni. Zakonska določila namreč postavljajo ta rok, ki pa so ga obsojenci tolmačili kot rok za opravljanje izvidov, ne tudi za njihovo obdelavo. V svoj zagovor so obsojenci izjavili, da so se držali ministrskih in odborniških okrožnic, ki so vabile upravitelje k čim večjemu varčevanju.

O BALKANSKEM BREZJEDRSKEM OBMOČJU

V grški prestolnici Atenah je bila konferenca o gospodarskem sodelovanju, ki so se je udeležili diplomatski predstavniki in izvedenci Grčije, Turčije, Romunije, Bolgarije in Jugoslavije. Na konferenci so razpravljali tudi o načrtu, ki ga predlaga grški ministrski predsednik Papandreu in ki predvideva ustanovitev brezjedrskega območja na Balkanu.

Konferenca se je bila začela v letošnjem januarju, a je bila prekinjena na zahtevo Turčije, ki je sodelovala le kot opazovalka. Proti grškemu načrtu o brezjedrskem območju na Balkanu se je izrekla tudi Turčija, medtem ko Jugoslavija vztraja pri stališču, da bi se to območje moralo raztezati domala po vsem Sredozemlju. Grčija in Turčija sta državi, na ozemlju katerih so nameščene jedrske konice. Zasedanje v Atenah je vsekakor zelo kočljivo, kajti Grčija in Turčija pripadata Atlantski zvezi, Romunija in Bolgarija Varšavskemu paktu, Jugoslavija pa je neuvrščena država.

poslojpe zraven cerkve razpada. Dve, tri šolske sestre mlajšega rodu se stiskajo v prizidku župnišča in oskrbujejo cerkev ter pomagajo frančiškani — in romarjem. Ob večjem navalu prihitijo še druge, ne vem odkod, na pomoč. Enake so kot pri nas: čebelice pri delu in v molitvi. Krizev pa imajo še več kot pri nas. Tudi moškimi frančiškani jih ne manjka.

V Medjugorju je treba občudovati obojne, frančiškane in frančiškanke: Kako zmorejo nositi teže dneva? Tesni bivanjski prostori, malo vode, velikanska cerkev, še večje množice romarjev, brez telefona, izoliranost sredi polja v neprijetni razdalji od naselij ter trgovin in še marsikaj.

Slovenci nismo brez vsakršne zveze s tem krajem milosti. Dežela, prebivalci, govorica in cerkveno osebje pripadajo res le hrvatskemu svetu, vendar pa smemo o Medjugorju reči: če imajo tam harizme moških oznanjevalcev evangelija izvor v italijanskem Assisiju, pa so ženske oznanjevalke prišle prve harizme iz slovenskega Maribora. Se neko zadoščenje lahko boža slovenska srca.

Nekdo iz Frančiškove duhovne armade, tak, ki je na tekočem o »tujskem prometu« v Medjugorju, mi je vneto povedal, da so Slovenci izkazali največ moralne opore Medjugorju in da v razmerju z drugimi enako oddaljenimi pokrajini dovažajo največ romarjev.

Pohvala Slovincem me je kajpak prijetno »pomazala« (kakor Vipavci pravimo), a resnica

je malce drugačna. Izmed enako oddaljenih jugoslovanskih krajev so po romarski gorečnosti na prvem mestu Hrvatje iz hrvaškega Podravja in med njimi samimi so na čelu oni iz Hrvatskega Zagorja. Za vsak pomembnejši praznik ali jubilej je v Medjugorju vrsta avtopulmanov z varaždinsko registracijo. Večkrat sem se začudil, da so varaždinski meščani tako pobožni pa so mi izstopajoči potniki brž povedali, da so iz Hrvatskega Zagorja. Šele Zagorcem in drugim Podravcem sledijo Štajerci, njim Ljubljanci in Dolenjci in šele po dolgem obotavljanju so se odtajali iz severnjaške kritičnosti koroški Slovenci iz Avstrije, vstrec z njimi tudi verniki iz koprške škofije, medtem ko se najbolj južni Slovenci na Tržaškem in Goriškem v Italiji še nismo osvobodili severnotečajne zaledenosti in nismo poslali v Medjugorje niti enega avtopulmana, marveč štejemo že poldrugo leto mimo hod ali mimovoz italijanskih romarjev v mastodontskih avtopulmanih iz globoke notranjosti Italije, mi sami pa rajši previdno čakamo — konca.

Lepo pa je le, da v hrvatskih očeh, čeprav po pomoti, veljamo za »pridne«. Le Bog ve, na katero mesto prednostne lestvice nas uvršča medjugorska Gôspa, bodisi po romarski gorečnosti bodisi po pobožnosti doma. Ponavljam pa: obisk Medjugorja rodi vsakomur, če hoče, lepe duhovne sadove, kakršne terja od nas tudi sveto leto. Slutim pa, da k duhovnim uspehom pripomore tudi vse tisto osebje iz duhovne družine

Moralna dolžnost Cerkve

■ nadaljevanje s 1. strani

nehote spomnimo svetlih tradicij goriške Cerkve, zlasti delovanja nadškofov Sedeja in Cocolina, ki sta vedno izkazovala pravičnost do različnih komponent goriškega prebivalstva. V teh dneh, ki so tako pomembni za nadaljnji obstoj in razvoj Slovencev v Italiji, je to še posebej aktualno, zato se nam zdi na mestu želja, da bi tudi sedanje vodstvo goriške Cerkve nadaljevalo v tem duhu.

TRINKOV KOLEDAR — ZANIMIV ALMANAH BENEČANSKE ZGODOVINE IN SEDANJOSTI

■ nadaljevanje s 6. strani

v Beogradu leta 1937. Dokument, ki govori o tem je hranil Anton Vuk, znani primorski politični in kulturni delavec. Gre za pismo, ki ga je rajni Vuk poslal v Jugoslavijo na neznan naslov. V pismu navaja 16 benečanskih župnij, v katerih so duhovniki »brez pristanka in vednosti oblasti« ponovno uporabljali slovenščino med bogoslužjem. Zanimivi sta tudi naslednji dve pismi mlademu Ivanu Trinku, ki se je o narodopisnih zadevah dopisoval z duhovnikom Antonom Pavšo; ta je služboval v Prosniku. Pismi sta zanimivi, ker navajata vrsto podatkov o vaseh, v katerih so še živeli Slovenci. Milko Matičetov objavlja študijco o rezijanski pesmi »Poslušaj me no malo«. Gre za katehitično pesem, ki je po Matičetovim mnenju nastala v 16. ali na začetku 17. stoletja po kaki italijanski ali furlanski predlogi. Nastala pa naj bi v duhu protireformacijskega gibanja. Razveseljivo je brati lepe in zanimive zapise benečanskega otroka. Pred kroniko v slikah, ki zaključuje letošnji Trinkov koledar, pa lahko preberemo še narečno zgodbo o Mihu in Marjanci, ki jo je napisal Emil Cencig.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

svetega Frančiška. Seveda so vse te osebe Bogu posvečene za eno stopnico više kot mi škofijski ali sekularni, po slovensko »svetni« duhovniki. Ko sem se ves teden, razen dveh ur v mostarski stolnici škofijskega klera, srečaval samo s frančiškani in frančiškankami, sem se čutil skoraj nekako osamljenega ali pa kakor kmet med gospodo.

Se to: vse, recimo »tehnične«, bivanjske pomanjkljivosti, ki jih turist ali romar v Medjugorju trpi, ni pripisovati cerkvenim upraviteljem. Saj nimajo oni v rokah urbanističnih zakonov in regulacijskih načrtov in ne oblasti nad gradbenimi dovoljenji. Civilna uprava pa je itak po vsem svetu birokratsko počasna. Vendar so po mojem mnenju vse razne turistične pomanjkljivosti v vsem medjugorskem področju kakor vse drugo vidno v božjih načrtih.

Kakor se vse te in take misli predejo v možganih, tako je sredi njih za neupogljivo osišče stalna skrb za pot, za potovanje in povratek.

Naprej, naprej! Luč vozila vrta črno temo po samotni cesti, ki je brez pomembnejših zavojev ali vzponov; stroja in kolesja muzika zvišuje in znižuje ton le toliko kot guslarjeva struna; ko fejn ter nikotin podpirata mi budnost; nihče razen mene ne vozari ob tej uri po vsej dolgi progi in me torej ne vznemirja in tako so živci kar dovolj sproščeni, da ostane mislim še dovolj prostora nad pedalom in volanom za polet nazaj v naselja, ki so me zanimala v deželi Gôspinega mimohoda. (Dalje)